

11. A 19. század második felének magyar szépprózája

Szerző dezs

Adj képet Mikszáth kisprózájáról egy kiemelt novella elemzésével!

Mikszáth:

Jókai mellett a legolvasottabb magyar prózaíró; novellisztika meghatározó (regények is novellisztikus jellegűek); romantikából kilép, bár nem modern; a dzsentrí ábrázolója

Jókai folytatása (1907-es életrajzi regény:

Jókai Mór élete és kora):
 életképek, anekdoták,
 életforma megjelenítése,
 mesemondás;
 de: józanabb, nem olyan patetikus modora
 élőbeszédszerű, közvetlen, anekdotákból épít össze mindent; csak részleteket villant fel, nem az egész ábrázolására törekszik; fontos az irónia, humor eleinte
 novellákat, élete végén terjedelmesebb regények is alkotott

Az a fekete folt:

A tót atyafiak (1881) kötet: négy középhosszú elbeszélés a felvidéki életről
 cselekmény: Olej Tamás bacsa békében él a természettel birtokán, de megjelenik a herceg és el akarja vinni a lányát egy akolért cserébe. Meginog, lelkipurdalás gyötri, miután belemegy; felgyújtja az aklot és világgá fut
 mesélismód: anekdotázó, de maga a mű nem anekdota-szerű, csak a technika olyan; nyelvezet: élőbeszéd-szerű, sok direkt népi kifejezés, határozatlan mondatkezelés, hiteles összhatás; homályos stílus, sok mindenre nem derül fény
 témák: táj szeretete, parasztság (az emberben megmutatja a tájat)
 cselekménymenet: -múlt tükrében a helyzet, szereplők bemutatása

-bonyodalom+konfliktus:
a herceg és a szökés

-Olej
felgyűjt mindent
Szereplők:

-Olej Tamás: rideg, szűkszavú,
talán önző (néha
bárányt lop), őszinte, nyílt, nagyon
szereti a tájat

-Taláry
Pál: herceg; városi alkat
(áthidalhatatlan ellentét Olejjel); fiatal,
jellemzően dölyfös, őszinte

a
köztük lévő úr-szolga viszony
nem jön át: a mű NEM társ. kritika!

a mű realizmusa:
részletes tájleírások;
apróságok
közel hozása; autentikus nyelvezet; jellemelek
hitelesek
cím:
hatásos, frappáns; végéről
kiemelő és utólag
összefoglaló jellegű; időtlen;
ötletszerűen adta